

dragocena, saj zelo zgovorno oriše žensko bolečino. **Katarina Pustinek Rakar** do slovenskega glasbenega izročila goji intimen odnos, ki tudi zaznamuje kompozicijsko misel v njenih priredbah folklorne. Skladbo je napisala za Slovenski oktet in jo posvetila spominu na pokojnega člana, Marjana Trčka.

Prekmurska ljudska **Ne ouri, ne sejaj** je s številnimi priredbami, izvedbami zborov in folk ansamblov postala priljubljena pesem, ki ji žar nikakor ne pojenja. Priredbo pesmi, ki jo označuje prekmurski melos in prinaša ljubko skromnost ljudske glasbene pokrajine, je napisal tudi **Ciril Krpač**, umetniški vodja in ustanovitelj Koroškega akademškega okteta ter zborovodja PAZ Vinko Vodopivec. Krpač je po poklicu bančnik s številnimi nagradami in častnimi državnimi odlikovanji, znan je po številnih priredbah ljudskih pesmi, ki jih je napisal za Koroški oktet. V počastitev njegove 60-letnice je izšla zbirka **40 zborovskih skladb za moške glasove**, v njej najdemo tudi **Ne ouri, ne sejaj**.

Čeprav so bili ustvarjalni nazori in do neke mere tudi kompozicijska sredstva **Marija Kogoj** ekspresionistična, je bila v njegovem miselnem in glasbenem svetu ljudska glasba nenavadno pomembna. Z njo se je ukvarjal od prvih skladateljskih poskusov v Gorici, pa vse do leta 1932, ko je nastopila bolezen. Izredna je njegova umetniška vrednost kompozicijske obdelave in uporabe slovenske ljudske pesmi, ki sodi med estetsko in vsebinsko najbolj dognane koncertne oživitve našega folklornega izročila. V skladateljevi zapuščini so ohranjene le tri zborovske priredbe: **Stoji, stoji mi polje**, **Narodna** in **suita Trpeča srca**. **Stoji, stoji mi polje** je nežna, ganljiva ljubezenska pesem, v kateri svojo žalostno, miljeno ljubico primerja z lepim jabolkom, ki je na zunaj rdeče, znotraj pa zeleno.

Slovenski oktet od svoje ustanovitve leta 1951 velja za najrepresntativnejši slovenski moški vokalni komorni sestav. Njegov repertoar je izjemno širok in raznolik, posebno skrb namenja slovenski pesmi, tako ljudski kot umetni, ki jo z veseljem ponese tudi med rojake in ljubitelje petja po svetu. V sedmih desetletjih se je predstavil na vseh pomembnejših domačih in mnogih uglednih mednarodnih odrih. Od ustanovitve je v njem pelo prek 40 pevcev. Nekateri od njih so bili vodilni mednarodno prepoznavni slovenski solisti, drugi so bogatili zven okteta s svojo ljudskostjo, neposrednostjo in toplino. Za odličnost sestava je skrbelo pet umetniških vodij: Janez Bole, dr. Valens Vodušek, Darijan Božič, Anton Nanut in dr. Mirko Cuderman. Od leta 2008 je oktetov umetniški vodja Jože Vidic, prvak Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana. Izdal je več kot 60 plošč, kaset in zgoščenk, na katerih je imela slovenska pesem pomembno mesto. Kot poklon generacijam Slovenskega okteta je sestav leta 2007 izdal knjigo Borisa Pangerca Slovenski oktet. Za svoje delovanje je bil dvakrat nagrajen s Prešernovo nagrado, z nagrado Društva slovenskih skladateljev, Drebnjakovo nagrado, nagrado Orlanda di Lassa, z velikim zlatim znakom svobode Republike Slovenije (1996) in s častnim priznanjem Svetovnega slovenskega kongresa (2016).

Priprava: Metka Sulič

Mednarodni festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi

XLIV. sezona/4. koncert

SLOVENSKI OKTET

Jože Vidic, umetniški vodja

Andrej Oder, Rok Ferenčak, prvi tenor

David Jagodic, Janez Triler, drugi tenor

Rok Rakar, Darko Vidic, bariton

Janko Volčanšek, Matej Voje, bas

Sobota, 16. september 2023, ob 20.00

Trg Kontrada, Kanal

PROSVETNO DRUŠTVO »SOČA« KANAL

KOGOJEVI DNEVI 2023

Ivan Florjanc (1950)

ŽIVLJENJE JE ENO (Ivan Florjanc)

Rado Simoniti (1914–1981)

PESEM GALEBU (Valens Vodušek)

Vinko Vodopivec (1878–1952)

NA POLJANI (Josip Murn Aleksandrov)

Zorko Prelovec (1887–1998)

SEDEM SI ROŽ (Ivo Peruzzi)

Andrej Misson (1960)

PRIDI, DEKLICA (France Balantič)

Tomaž Habe (1947)

VSO SVOJO LJUBEZEN (Ivan Cankar)

Walter Lo Nigro (1966)

CANZONA – Vso srečo ti želim (France Prešeren)

Pavel Šivic (1908–1995)

ANA PES'MCA S PAŠE (Mirko Mahnič)

Ljudska, Jože Vidic (1974)

GOREČI OGENJ BREZ PLAMENA

Ljudska, Darijan Božič (1933–2018)

DRUMLCA

Ljudska, Matija Tomc (1899–1986)/Valens Vodušek (1912–1989)

ZAGORSKI ZVONovi

Ljudska, Emil Adamič (1977–1936)

VSE ROŽICE RUMENE

Ljudska, France Marolt (1891–1951)

TRAVNČI SO ŽIə ZALENI

Ljudska, Katarina Pustinek Rakar (1979)

ZREJLO JE ŽITO

Ljudska, Ciril Krpač (1936)

NE OURI, NE SEJAJ

Ljudska, Marij Kogoj (1892–1956)/Samo Vidic (2001)

STOJI, STOJI MI POLJE

Življenje je eno ... so besede, ki jih je **Ivan Florjanc**, redni profesor Akademije za glasbo v Ljubljani, uglasbil v skladbi, posvečeni pisatelju Borisu Pahorju (1913–2022). Skladba ima oznako Kanon à 4 perpetuus & coda ad lib. Nastala je na dan pisateljevega rojstnega dne, 26. avgusta, z željo, da bi jo Slovenski oktet zapel kot presenečenje na prireditvi, ki je bila posvečena našemu izjemnemu literatu. Okoliščine pa so želele drugače. Delo je tako prvič zazvenelo v Kanalu leta 2013 na slavnostni otvoritvi festivala Kogojevi dnevi, na kateri je bil slavnostni govornik prav Boris Pahor, ki je v tistem letu praznoval svoj 100. rojstni dan.

Rado Simoniti je bil izrazit melodik, ki je gojil poseben odnos do tradicije in kulturnih edinstvenosti domačih krajev. Invencijo primorskega ljudskega melosa je najtehtneje izrazil v vokalnih delih. **Pesem galebu** temelji na ljudskem besedilu s Hebridskega otočja, to je 200 kilometrov dolg arhipelag ob zahodni obali Škotske. Prevod besedila je napisal Valens Vodušek. Osrednji element je melodija, sredozemsko čustvena in mehka, obenem tudi nekoliko trpka in zvočno impresivna.

Primorski duhovnik, skladatelj in zborovodja **Vinko Vodopivec** je s svojim poljudnim glasbenim slogom gradil most med slovensko posvetno in cerkveno zborovsko pesmijo. V času fašističnega raznarodovanja je hranil primorske zборе s svojimi skladbami in tako z glasbo ohranjal narodno zavest. Njegove pesmi za moški zbor so še danes zelo priljubljene, zlasti pa so razširjene njegove umetne pesmi: **Na poljani**, *Jaz bi rad rdečih rož*, *O večerni uri*, *Pobratimija*, *Žebljarska* in *Žabe*.

Zorko Prelovec ni bil poklicni glasbenik, temveč samouk in glasbeni zanesenjak. Njegova zapuščina šteje več kot 150 del. V skladbah je poslušalcem približal ljudsko melodiko, preprosto harmonijo in široko dinamiko. Njegove pesmi, predvsem za moške zборе, so del standardnega repertoarja. Med njegovimi harmonizacijami je najbolj znana priredba ljudske za moški zbor **Sedem si rož** (*porezala mi*), poleg te pa še *Jaz bi rad rdečih rož* in *Oj, Doberdob* ... *Sedem si rož* je žalostinka, v kateri moški objokuje smrt svoje ljubljene, s katero sta se ljubila sedem let in zato zanjo posadi sedem rož.

Skladatelj, profesor na ljubljanski akademiji za glasbo, zborovodja in organist **Andrej Misson** je uglasbil več različnih besedil slovenskega pesnika Franceta Balantiča (1921–1943) in o njih dejal: »Velik izziv predstavljajo globoko osebnoizpovedne, bujno ekspresivne, nadrealistične, skrajno vsebinsko kontrastne pesmi, v katerih je prisoten preplet skrajnosti, ki jim je težko poiskati ustrezno glasbo.« **Pridi, deklica** je napisal za praznovanje 100-letnice Balantičevega rojstva. Krstno jo je leta 2022 izvedlo Prvo slovensko pevsko društvo iz Kamnika pod skladateljevim vodstvom na spominski slovesnosti.

Tomaž Habe je z odhodom v pokoj začel veliko več časa posvečati skladateljevanju, pred tem pa ga je zaposloval predvsem pedagoški poklic. Njegov opus naj bi štel 800 del. Skladbo **Vso svojo ljubezen** je napisal na verze Ivana Cankarja. Kakor je značilno za njegova zahtevnejša zborovska dela, tudi v tej uporablja več kromatike, elemente imitacije in kontrapunkta, kar se prilega grenki vsebini Cankarjeve pesmi, ki govori o nesrečni ljubezni.

Canzona I (Vso srečo ti želim) je del triptiha Prešernovih pesmi **Walterja Lo Nigra**, ki opevajo gorečo ljubezen. Poleg te sestavlja cikel še *Canzona II (Pod oknom)* in *Canzona III (Ondan si začela)*. Vse tri so za moški sestav. Tržaški skladatelj in zborovodja je o skladbah povedal: »Že misel o uglasbitvi Prešernovih pesmi je predrzna, saj sta njuni

spevnost in popolnost zaokroženi. A prav ta popolnost, ki se ji nisem mogel odreči, mi je velela, naj dam svojo najintimnejšo melodijo eni od teh mojstrov. Da ne bi zmotil čudovitega ravnotežja Prešernovega speva, sem se odločil za najpreprostejše glasbene forme. S tem izražam spoštovanje našemu humanističnemu junaku in pojem skupaj z njim.«

Široko razgledani **Pavel Šivic** je bil eden najpomembnejših slovenskih glasbenikov 20. stoletja. Obogatil je repertoar slovenske glasbe z žanri od komornih in orkestralnih del, prek samospevov in zborov ter vse do opere. Ustvaril je več kot 200 zborovskih skladb. Nekatere je združil v cikle, med katerimi so še danes zelo priljubljene **Fantovske pesmi** za moški zbor, v kateri je pesem **Ana pes'mca s paše** na besedilo književnika in vsestranskega gledališkega ustvarjalca Mirka Mahniča v gorenjskem dialektu.

Oporni in koncertni solist ter zborovodja **Jože Vidic** je ob svojem razgibanem poklicnem delovanju priložnostno zapisal in priredil lepo število skladb. Nekatere od njih so obstale stalnica v repertoarju raznih vokalnih skupin. Harmonizacija ljudske skladbe **Goreči ogenj brez plamena** je nastala pred desetletjem na posebno željo stanovskega kolega. Prvič so jo izvedli študentje petja Akademije za glasbo v Ljubljani.

Slovenski skladatelj in dirigent **Darijan Božič** je s Slovenskim oktetom stkal posebno prijateljsko zgodbo. Zasedbo je kot umetniški vodja usmerjal med letoma 1972 do 1974 in takrat za Oktet napisal več skladb, med katerimi je tudi koroška ljudska **Drumlca**, v kateri je slišati vso lepoto vasovanja. Po njej se imenuje tudi zadnja zgoščenka Slovenskega okteta, ki je izšla leta 2021. Božičeva zborovska dela značilno osvetlujejo njegovo čustveno in miselno orientacijo v današnjem svetu. Izbor besedil podrobneje definira občečloveško stran njegovih hotenj, ki jih doseže z inovativnimi postopki.

Skladateljsko delo **Matije Tomca** je zelo raznoliko – od cerkvene do posvetne in ljudske glasbe, največ pa je napisal prav za zборе. Čeprav je zase govoril, da je bolj skladatelj ritma kot melodije, tega ne bi mogli reči za gorenjsko ljudsko **Zagorski zvonovi**. Njena glavna odlika je prav melodija, ki je postala ponarodela. V njej se je Tomc naslonil na notni zapis Franceta Marolta, ki je zapisal gorenjsko različico napeva Miroslava Vilharja. Ta je ljudskemu besedilu dodal tudi zadnje verze. V dogovoru z Matijo Tomcem je skladbo za oktet priredil **Valens Vodušek**. Žalostinka govori o dekletu, ki je umrlo v rosnih letih.

Skladatelj, dirigent in pedagog **Emil Adamič** si je prizadeval za zbiranje, ohranjanje in promoviranje slovenske ljudske glasbe. Pri ustvarjanju priredb slovenskih ljudskih pesmi je običajno ohranil izvirne melodije ter metrične in ritmične značilnosti. **Vse rožice rumene** iz zbirke ljudskih napevov Ivana Kokošarja sodi v bogat in obsežen opus njegovih zborovskih del.

France Marolt je postavil temelje slovenski etnomuzikologiji. Bil je prvi vodja inštituta za raziskovanje slovenske glasbene folklorne, danes Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Je tudi ustanovitelj Akademskega pevskega zbora v Ljubljani in Akademske folklorne skupine, ki si je nadelo njegovo ime. Popisal in uglasbil je vrsto slovenskih ljudskih pesmi. **Travnáci so žia zaleni** prihaja z Gorenjske in je vesela pesem o naravi, poletju, fantovskih letih ter košnji trave.

Zrejo je žito je prekmurska ljudska pesem, ki v sebi nosi globoko žalost osamljene ženske: »Zrejo je žito, je žuta slama, žalostna dekla, kaj nemaš ljuboga.« Pesem je